

DEÁK FERENC
MAGYAR NYELVI ÉS SZÖVEGÉRTÉSI
VERSENY
7.évfolyam
2021. november 11.

KÓDSZÁM:

Lázár Ervin: A kalapba zárt lány

(1)Hetyke lány volt. Nem tűrt a fején se kendőt, se sapkát, se kalapot. Dühönghetett a szél, hó, eső szakadhatott, nem és nem.

Aztán egy szép napon kilépett az utcára a kertkapun, és mit lát? Bizony, egy kalapot. Ott lebegett a kalap a kerítést szegélyező bokrok mellett, éppen a feje magasságában. Jó formájú, fekete kalapocska volt.

– Jó napot – mondta a kalap.

– Mit akarsz? – kérdezte gyanakodva a lány.

(2)– Én vagyok a te kalapod – mondta a kalap.

– Nekem ugyan nem – tiltakozott a lány –, tudhatod, hogy soha semmiféle fejfedőt nem hordok. Szabad lány vagyok. Így akarok járni mindig. Hajadonfőtt.

– Márpedig akkor is én vagyok a kalapod – mondta ellentmondást nem tűrően a kalap, és sutty, se szó, se beszéd, mint egy ragadozó madár, rászállt a lány fejére.

A lány se volt rest, rángatta, tépte, huzigálta. Na de rángathatta, téphette, huzigálhatta, a kalap oda se neki! Azazhogya mit oda se neki, éppen hogy, mintha növekedne a súlya, egyre nehezebb lett.

– Te rohadt vaskalap! – nyögte a lány.

– Nem vagyok én vaskalap, te vagy makacs számár – felelte a kalap, és most már nemcsak a súlya nőtt, hanem a mérete is.

– Hagyd abba! Nem látok ki alólad – kiabált a lány.

Persze, hogy nem látott ki, hiszen a kalap karimája már a vállát nyomta. A lány térd meg-megrogyott, minden erejét összeszedte, megpróbálta lelökni magáról az átkozottat. De feszíthette az izmait, amennyire csak bírta, a kalap meg se rezzen.

Akkor kibújok alólad – gondolta a lány, hirtelen lebukott, és megpróbált kiugrani a kalap alól. De ahogy lebukott, a kalap szegélye elérte a földet, mély csend lett és mély sötétség, a lány ott görnyedt, bezárva a kalap alá.

– Jaj, engedj ki, nem látok – mondta a lány.

– Nem baj, majd tapogatódzol – válaszolta a kalap.

– Nem bírok ilyen görnyedt testtartásban kucorogni, elgémberedik minden tagom – panaszkodott a lány.

– Hát állj föl – mondta a kalap.

Óvatosan fölállt, attól félt, a fejét beüti a kalap tetejébe, de nem, volt elegendő tér. Fölnyúlt a feje fölé, hogy ott-e a kalap teteje, de nem ütközött a keze semmibe.

Balra nyúlt, hogy kitapogassa a kalap oldalát, de ott sem talált semmit. Állt a meghatározhatatlan térben, koromfeketességben. Félelem és harag fogta el.

(3)– Itt akarsz engem örökös rabságban tartani? – kiáltotta.

De válasz nem érkezett, a lány elszántan ugrálni és csapkodni kezdett a sötétségben, hátha lyukat tud ütni a kalap oldalán, és kijut a szabad fényességbe. De csak a levegőt csapkodta, s a dühödtt ugrálás közben megbotlott egy kőben és elesett.

Egy darabig magába roskadtan feküdt a köves földön, aztán sírva fakadt. Sírdogált.

– Akkor hát ez a sorsom, itt kell meghalnom egy gonosz kalap alatt – gondolta.

Fölült.

– Szomjas vagyok – mondta hangosan. – Hallod, te kalap, szomjan halok!

És akkor jobbról mintha halk csobbanást hallott volna.

Tapogatózzott. Tenyere egy hűvös kő sima felületére tévedt. Talán éppen ebben botlottam el – gondolta, s a keze átsiklott egy másik kőre, az is éppen olyan sima volt és hűvös, mint az előbbi. A két kő között kisujjni rés, s a résből üde párák áramlottak. Lehet, hogy víz?

A lány fölkelt, minden erejét összeszedte, és megpróbálta elmozdítani az egyik követ. Nagyon nehéz volt, de moccanat. S a moccanással együtt halvány derengés váltotta föl a bakacsinfekete sötétséget.

A lány meglátta, azaz inkább csak sejdítette a kezét, a két követ, s igen, a két kő alatt ott a víz. Hogy hozzáférhessen, el kellett mozdítania a másik követ is. Reménykedve nekifeszült, elmozdította azt is. Előbukkant egy kis kristálytavaecska, egy forrás. A lány ivott a vízből, s mire fölemelte a fejét, már majdnem teljesen világos volt a különös, szivárványszínű búra alatt. Ez lenne a kalap? – kérdezte magától.

Most már elég jól látott az opálos félhomályban. Egy gazos kertben állt, a gazok közt kövek, fák, s nicsak, mintha virágok is virítanának a gizgazok között.

(4)Nagy itt a rendetlenség – gondolta, és nekilátott, görnyedezett, cipekedett, egy kupacba hordta a köveket. Mire végzett a kőhordással, már nyoma sem volt a félhomálynak, szép reggeli fényességben fürdött a kert, most már színről színre látta, milyen gyönyörűséges virágok virítanak a gazok között. Látta a fák leveleinek smaragdszínét s a fákon a cirnos, pöttyös, aranyló meg ezerszínű, sosem látott gyümölcsöket.

Fogta magát, kihúzgálta a gazokat. Jó sokáig tartott, sajgott a dereka, égett a tenyere, mire végzett, de nem törődött idővel, fáradsággal, tette a dolgát. Mire az utolsó gazt is kihúzta, égi fényességben ragyogott

a kertje. Makulátlan zöld pázsit, középen átkígyózik rajta a forrástóból kibuggyanó ezüst erecske, a fák meg gyümölcscsel ékszerezett lobbanások.

– Pompázatos – mondta a lány, s mivel megéhezett, szakított magának minden fáról egy-egy gyümölcsöt, leült a kőrakásra, és megebédelt. Elillant a fáradsága, megtelt erővel.

Ekkor valami furcsa zajt hallott. Dörgést, durrogást, harsogó morajt és erőszakos kopogást. Igaz, nagyon távolról.

Feszülten figyelt és rájött, ez a zaj a kalapon kívül dörög.

Már nem is érdekelte annyira. De a kalap fölvilágosította:

– Talán vihar. Vagy háború. Az is lehet, hogy aranyakat szórtak a nép közé. Nem tudom pontosan.

(5)A lány végigjárta a kertjét, megsimogatta a fáit, leguggolt a virágai mellé, hogy jobban megcsodálhassa őket. Ivott a forrásából.

– Akkor most nekem örökké itt kell élnem? – kérdezte tétován.

– Dehogyan kell. Most már igazán szabad lány vagy – mondta a kalap.

És lassan fölemelkedett. A kert összezsugorodott, és összezsugorodott a kalap is. Ott állt a lány a kertkapu előtt, a kerítést szegélyező bokrok mellett, a feje magasságában egy jó formájú kis fekete kalap libegett.

– Most elhagysz? – kérdezte a lány.

– Mondtam, hogy a te kalapod vagyok – válaszolta a kalap.

A lány kinyújtotta a kezét, megfogta a kalapot és a fejébe húzta. Jó erősen, nehogy elfújja a szél. Elindult a villamosmegálló felé. Amerre járt, megfényesedett az utca. Talán a kert miatt.

(https://reader.dia.hu/document/Lazar_Ervin-A_kalapba_zart_lany-7346)

Szövegértési feladatok (40 pont)

1. Adj három szóból álló címet a mesének úgy, hogy az eredeti kifejezések ne szerepeljenek benne!

.....

3	
---	--

2. Magyarázd meg a szövegből vett kifejezéseket saját szavaiddal!

szövegből vett kifejezés	saját szavaimmal
hetyke lány	
hajadonfőtt	
elgémberedik	
makulátlan	

4	
---	--

3. Húzd alá azt a mondatot a mesében, ami arról tanúskodik, hogy a lány elfogadta helyzetét, szembenézett sorsával!

1	
---	--

4. Fejezd be a megkezdett állításokat az olvasottak alapján!

a) A lány és a kalap több szempontból hasonlóságot mutatnak, mert.....

.....

b) A lány ellenállása nem vezetett sehova, mert.....

.....

c) A lány kétségbeesését felváltotta a leleményesség, mert .....

.....

3	
---	--

5. Igaz vagy hamis az állítás? Írd az állítások után az **I** vagy **H** betűt! A hamis állításokat javítsd ki a szöveg segítségével!

a) A szabadságára hivatkozva a lány semmiféle fejfedőt nem volt hajlandó hordani.

b) A kalap engedélyt kért a lánytól, mielőtt rászállt volna a fejére.

c) A lányt a történet során egyszer sem kerítette hatalmába a félelem.

d) A mesében valós és fiktív elemek is vannak.

e) A lány végül olyan szabadságra tett szert, amelyről korábban nem is álmodott.

7	
---	--

6. Írj ellentétes jelentésű szavakat/kifejezéseket a szövegből vett alábbi szavakhoz/kifejezésekhez!

szövegből vett szó/kifejezés	ellentétes jelentésű szó/kifejezés
gyanakodva	
ellentmondás	
elszántan	
tétován	

4	
---	--

7. Sorolj fel a szöveg alapján 3 érvet arra vonatkozóan, hogy a lány érzéseinek változásával egyidejűleg a környezet is megváltozott (szövegből vett idézet is lehet az érv)!

1. érv:.....

2. érv:.....

3. érv:.....

3	
----------	--

8. Kiderül-e a szövegből, hogy hogyan került a kalap a lány fejére? Válaszd ki a helyes választ, és fejezd be a mondatot!

a) Kiderül, mert.....

b) Nem derül ki, mert.....

2	
----------	--

9. Foglald össze 1-1 mondatban a szöveg egyes szerkezeti egységeihez tartozó legfontosabb eseményeket! A számok a szerkezeti egységek sorszámaira vonatkoznak.

(1) kiindulópont:.....

(2) bonyodalom:.....

(3) kibontakozás:.....

(4) tetőpont:.....

(5) megoldás:.....

5	
----------	--

10. Mit szimbolizálhat/jelképezhet a mesében megjelenő kalap? Véleményed 1 mondatban fejtsd ki!

1	
----------	--

11. Folytasd a mesét 5 mondatban! Válaszod során térj ki a lány és a kalap további sorsára!

.....
.....
.....
.....

7	
---	--

Helyesírási feladatok (40 pont)

1. Állítsd betűrendbe a szövegből vett szavakat!

keze, kerítés, kalap, kertkapu, kérdezte, kezdett, karima, kendő

1. ...., 2. ...., 3. ....,
4. ...., 5. ...., 6. ....,
7. ...., 8. ....

8	
---	--

2. Válaszd el a szövegből vett szavakat a szótagolás szabályai szerint!

dühönghetett

kertkapun

amennyire

tapogatózott

meghatározhatatlan

gyümölcscsel

6	
---	--

3. Mi okozza a „zavart” az alábbi kommunikációs helyzetben? Olvasd el figyelmesen a meséből vett párbeszédet, majd fogalmazd meg egy mondatban, miért eredménytelen a kommunikáció a két fél között! Tegyél javaslatot, hogy lehetne sikeres ez a beszédhelyzet!

„– Jó napot – mondta a kalap.

– Mit akarsz? – kérdezte gyanakodva a lány.

– Én vagyok a te kalapod – mondta a kalap.

– Nekem ugyan nem – tiltakozott a lány –, tudhatod, hogy soha semmiféle fejjedőt nem hordok. Szabad lány vagyok. Így akarok járni mindig. Hajadonfőtt.

– Márpedig akkor is én vagyok a kalapod – mondta ellentmondást nem tűrően a kalap, és sutty, se szó, se beszéd, mint egy ragadozó madár, rászállt a lány fejére.”

zavar oka:.....

.....
javaslat:.....
.....

2	
---	--

4. Bontsd szóelemekre az alábbi szavakat! (szótő=1, képző=2, jel=3, rag=4)

kerítést

átkozottat

izmait

tetejébe

fényességbe

gyümölcsöket

állj

7	
---	--

5. Az alábbi szövegrészletben milyen szófajúak a kiemelt szavak?

Szabad lány **vagyok**. Így akarok **járni** mindig.

Tenyere egy hűvös kő **sima** felületére **tévedt**.

És lassan fölemelkedett.

Ott állt a lány a kertkapu **előtt**, a kerítést **szegélyező bokrok** mellett, a feje magasságában **egy jó formájú** kis fekete kalap libegett.

kiemelt szó	kiemelt szó szófaja
vagyok	
járni	
sima	
tévedt	
és	
előtt	
szegélyező	
bokrok	
egy	
formájú	

10	
----	--

6. Nevezd meg, mely mássalhangzótörvények találhatók az alábbi szavakban!

nehezebb lett:

mondta:

ebben:

kérdezte:

utcára:

5	
----------	--

7. Alakítsd át az alábbi mondatokat úgy, hogy a bennük szereplő igék felszólító módban legyenek!

a) Most már igazán szabad lány vagy. ....
.....

b) Nem látok ki alólad. ....
.....

2	
----------	--

40	
-----------	--

Összpontszám:

80	
-----------	--

Készítette: Rónai Adrienn